

EQIKKAGAQ

Qilalukkat qernertat qaqortallu pillugit NAMMCO-p kiisalu JCNB-ip ataatsimut suleqatigiissitaat decembarip ulluisa 13-ianniit 17-iannut Canadami, Manitobami Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Katersugaasivimmi ataatsimiippoq, ilaat najuullutik ataatsimeeqataapput allallu atassuteqaatit atorlugit peqataallutik, aqutsisoraat siulittaasoqatigiit Cortney Watt (JCNB) kiisalu Roderick Hobbs (NAMMCO).

Ataatsimiinnermi **Najoqqutassat** tassaapput: a) *Kalaallit Nunaata kitaani qaqortanik qilalugaqatigiit, Pikialasorsuarmi kiisalu Kalaallit Nunaata Kitaani qilalukkat qaqortat pillugit Ataatsimut Suleqatigiissitaat 2020-mi ataatsimiinneranni siunnersuutit nalilersussallugit, aamma tulaassat ukiullu ingerlanerani qaqortanik qilalugarniarnerup matuneqartarnera tamatumani ilanngullugit nalilersuiffigissallugit;* b) *misissuinnermi qernertanut takunngitsuukkanut iluarsisutit pillugit paasisutissat pissarsiarineqarsinnaassusiat, amerlassusiinik missingiinerit nutartikkat, kiisalu qilalukkat qernertat ingerlaartarneri nalilersussallugit;* c) *silap pissusiata allannguutaasa qilalukkat qaqortat qernertallu ingerlaartarnerannut, siammarsimassusiannut, amerliartortarnerinut, najugannaavinut nerisassarsioriaasiannullu, qanoq ilisukkut sumiittarnerinut, qanoq sunniuteqarnera nalilersussallugu;* d) *paasisutissat pissarsiarineqarsinnaappata siunnersuisarnermi silap pissusiata allanngorneri ilanngutissallugit kiisalu paasisutissat sulii pisariaqartinneqartut suussusersissallugit;* e) *qilalukkat qernertat sumiittarnerinik uuttusiata nutartissallugit nalilersussallugillu taakkunani sumi pisarineqartarnerat aasisarnerallu ilanngukkumallugit kiisalu:* f) *Kalaallit Nunaata kitaani Canadallu kangisissortaani qilalukkat qernertat pillugit aqutsineq pillugu siunnersuusiussalluni, tassunga ilanngullugu: Smith Sundimi, Jones Soundimi, Inglefield Bredningimi, Qimersusseriarsuarmi, Somerset Islandimi, Admiralty Inletimi, Eclipse Soundimi Qeqertaaluup (Baffin) kangiani qilalukkat qernertat pillugit.*

Qilalukkat qernertat

Amerlassusiliisarnermut Suleqatigiissitaat paasisaat atorlugit qilalukkat qernertat pillugit amerlassusiliisarnermi takkuitsuuinikkut nikingassutaasinnaasutut pillugit paasisutissat pissarsiarineqarsinnaassusii nutarterneqarput taavalu qilalukkanik qernertanik sumiissusiliisarnermi inaarutaasumik naliliinerit nutarterneqarlutik. Sumiissusiliinnermi missingiutaasartut nutarterneqarput immikkut ilisimasallit ilisimasaat atorlugit kiisalu nalunaaqutsiisarnermi paasisat atorlugit, kingulliillu ataatsimoortukkuutaat aasisartut killilimmik nikerartarnerannik takutitsipput.

Eclipse Soundimi kiisalu Admiralty Inletimi **amerlassutsinik missingiinerit** Golder Associates Ltd.-imeersut nalilersorneqarlutillu iluarsineqarput misissuinerit assingisut tamaasa ilanngunneqartussanngorlugit, kiisalu misissuinerit assingisut ilanngunneqartut allanngorarnerat ersersikkumallugu allanngorarnermut uuttuutit nutarterneqarlutik. **Takkuitsuukkatigut nikingassutinik** missingiinerit qaammataasamut atassusiilluni malinnaaviginninnermit pissarsiaasut, kiisalu sumiiffik ilanngullugu timmisartumiit misissuinnermit pissarsiaasut, Amerlassusiliisarnermut Suleqatigiissitanit nalilersorneqarput Suleqatigiissitamullu saqqummiunneqarlutik. Timmisartumiit misissuinerit misissuiffiusumik ilanngussiffiusut pillugit paasisat utaqqiisaasut misissuinnermi takkuitsuukkat nikingassutaasinnaassusiannik takutitsipput, taakkuli naliliinnermi matumani atorneqassanngillat.

Ataatsimut Suleqatigiissitaat isumaqatigiipput takkuitsuukkanut iluarsisusummi allanngorarnerannut uuttuut 20% atorneqassasoq, tamatumuunakkut qilalukkat qernertat takuneqarsinnaasut qanoq ititigisumiittarnerannik nalornissutaasoq ersersinniarneqarpoq. Misissuinnermit paasisat pioreersut iluarsiumallugit, takkuitsuukkat nikingassutaasinnaanerit naatsorsuinnermut ilanngunneqareersimatillugit, allanngorarnerannut uuttuut 18%-iusoq pissarsiarineqarsinnaasut allanngorarnerannut uuttuutaannut ilanngunneqarsinnaavoq. Misissuinnermit missingiinerit tamarmik iluarsineqarput pissarsiarineqarsinnaassusiisa nikingassusiannik missingiinnermi nutaani allanngorarnerannut uuttuut nutaaq taanna ersersikkumallugu. Qilalukkat qernertat takuneqarsinnaassusiannut immap ersarissusia sunniuteqassagunaraluortoq, takuneqarsinnaassusiatalu sivilissusianut sunniuteqartoq

paasineqarsimagaluartoq, qaammataasamut nassitsissutit itissutsimi 0-1 meterimi takkuitsuukkat nikingatitsinerannik naatsorsuinissamut naammattumik misikkarissuseqanngilaq; taamaammallu amerlassusiinik missingiinerimi takkuitsuukkat nikingatitsinerannut taamaallaat 0-2 meter atorineqarpoq. Sumiissusiliisarnermut missingiusiami amerlassutsinik missingiinerit makku atorineqarput (tabel 1):

Ukioq	Smith Sound	Jones Sound	Inglefield Bredning	Qimusseriars uaq	Somerset Island	Admiralty Inlet	Eclipse Sound	Qeqertaaluup kangia
1975	-	-	-	-	-	29,740 (0.47)	-	-
1981	-	-	-	-	32,520 (0.22)	-	-	-
1985	-	-	3,690 (0.32)	-	-	16,400 (0.43)	-	-
1986	-	-	9,560 (0.40)	-	-	-	-	-
1996	-	-	-	-	45,360 (0.35)	-	-	-
2001	-	-	3,010 (0.41)	-	-	-	-	-
2002	-	-	1,940 (0.33)	-	29,770 (0.58)	-	-	-
2003	-	-	-	-	-	5,700 (0.56)	-	10,710 (0.34)
2004	-	-	-	-	-	-	21,110 (0.41)	-
2007	-	-	4,110 (0.29)	1,830 (0.94)	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	19,160 (0.31)	-	-
2012	-	-	-	920 (0.48)	-	-	-	-
2013	17,010 (0.68)	13,200 (0.38)	-	-	51,730 (0.28)	36,430 (0.47)	10,900 (0.31)	11,990 (0.40)
2014	-	-	-	1,770 (0.50)	-	-	-	-
2016	-	-	-	-	-	-	12,040 (0.30)	-
2019	-	-	2,870 (0.28)	4,760 (0.77)	-	25,260 (0.25)	8,460 (0.32)	-

Pisanik nalunaarsukkat Canadameersut 2017-2020-imut tunngasut, kiisalu Kalaallit Nunaanni pisanik nalunaarsukkat 2005-2020-mut tunngasut saqqummiunneqarput ataatsimoortukkuutaallu pillugit uuttuusiami atorineqarlutik.

Takuneqarsinnaassusiinik naatsorsuusiami qilalukkanik qernertanik sumiissusersiunerimi atorineqartut nutarterneqarput qilalukkat ataatsimoortukkuutaat assigiinngitsut akornanni nuttarternerit ilisimaneqartut ilisimaneqanngitsullu ilanngukkumallugit. Erseqqissumik oqaatigalugu, qilalukkat qernertat Ataatsimoortukkuutaat akornanni nuttartoqarsimatinnagu, nuttarterli ajornarsimannigippat, tamatuma oqimaassusiata ataatsimoortukkuutaanut sunniutaa Suleqatigiissitanit nalilersorneqarpoq. Ataatsimoortukkuutaat assigiinngitsut akornanni nuttartoqarsinnaanera, imaluunniit takuneqarsinnaassusiannik naatsorsuusiami nuttarsinnaassuseq eqqarsaatigalugu, 0/n naatsorsuinerimi naligitinneqarpoq. N-p nalingisa allanngorarnerisinnaasaannik eqqartuinerup kingorna $n=50$ -ip atorineqarnissaa Suleqatigiissitanit aalajangerneqarpoq, tassuunami takuneqarsinnaassutsimik naatsorsuinerimi qaammataasamut nassitsissusiinerimi kisitsisit qaffasinnerpaaffiat ataatsimoortukkuutaanut sorlernaluunniit atorineqarsinnaasariaqarmat.

Sumiissusiliisarnermut uuttuusialq pisassat pitsaanerpaamik amerlassusilerneqarnissaannik inassuteqaatinik aalajangiiniarnerimi atorineqartoq nalilersorneqarpoq iluarsineqarlunilu. Siusinnerusukkut naliliisarnerni pisassat pitsaanerpaamik amerlassusilerneqartarnerat misileraanikkut pisarsimavoq. Naliliinerimi matumani pisat tulaanneqartut eqqarsaatigalugit agguataarineq pitsaanerpaaq aalajangiukkumallugu pitsaanerpaatitsiniarnermut aqqut suliarineqarpoq. Pitsaanerpaatitsiniarnermut tunngavissanut ilanngullu Suleqatigiissitanit isumaqatigiissutigineqarpoq kisitsisit qularnaassusiannut 5% appasinnerpaaffiliunneqassasoq, aqutsinermilu anguniakkat anguneqarnissaannut mianersorumalluni minnerpaamik 0.5 atorineqassasoq.

Qularnaassutsimut appasinnerpaaffiliussaq taanna ataatsimoortukkuutaanut tamanut atorineqarpoq, taamaallaat Qimusseriarsuaq minillugu, tassanimi ajornarsimammat. Tamanna eqqarsaatigalugu Qimusseriarsuarmi aqutsinermi anguniakkat killiffimmi missingiinerimi angujumallugit 0.8 suleqatigiissitanit atorineqarpoq. Qilalukkat pisarineqartarneranni pitsaanerpaaffissaq tamanut atorineqartoq aalajangerneqarpoq piniarfinni tamani pisat amerlassutsinut sanilliussat (massakut pisarisartakkanut naapertuuttut) atorlugit. Pitsaanerpaaffissaq tamanut atuuttoq atorineqaraluarpat Upernavimmi piniarneq unitsinneqassagaluarpoq. Uummannami Qeqertarsuullu Tunuani pisassanik ikilisitserujussuarneq pilliutigalugu Upernavimmi amerlanngitsunnguanik nungusaataanngitsunik

pisassiisinnajumalluni Suleqatigiissitaq isumaqatigiippoq Upernavimmi pisarineqartartut agguaqatigiissillugit amerlassusii tunngavigalugit ukiumut pisarineqartartut amerlanerpaaffissaat pitsaanerpaat saqqummiukkumallugit.

Kalaallit Nunaata Kitaani Pikialasorsuarmilu qilalukkanut qernertanut ataatsimoortukkuutaanut **silap pissusiata allanngornerata** sunniutaanik misissuinerit pissarsiarineqarsinnaasut naapertorlugit takuneqarsinnaavoq qilalukkat qernertat ingerlaartarfimminnik naleqqussaasinnaagaluarlutik taamaattoq ataatsimut isigalugu najugassaminnik naleqquttunik annaasaqartussaasut. Suleqatigiissitat isumaqatigiipput sunniutit tamakku massakkuugallartoq missingersuusiamut ilanngunneqarsinnaanngikkallartut suut avatangiisit allanngornerannut tunngasut qilalukkat qernertat amerliartortarnerannut sunniuteqartartut ilisimaneqanngimmata. Taamaattorli qilalukkat qernertat ataatsimoortukkuutaat illersorumallugit sumiissusiliisarnermut missingiummi 0.7-miit imaluunniit 0.8-miit qaffasinnerusut pillugit aqutsinikkut anguniakkat anguneqarsinnaassusiannik ilimanarnerulersitsiniarneq tunngavissaqartikkumallugu mianersorluni suleriaaseq atorineqarsinnaavoq. Silap pissusiata allanngoriartornerata malinnaavigisinnajumallugu suleqatigiissitat inassutigaa paasissutissat qilalukkat qernertat utoqqaassusiisa agguataarnerinut tunngasut silaannarmut assilisat atorineqassasut, sumiiffinnilu nutaani qilalukkanik qernertanik naammattuuisarnerit nalunaarutigineqartassasut siammarsimassusiisa allanngorneri nalilersorsinnajumallugit.

Eclipse Soundip qilalugai qernertat maanna najugannaaminnik allanngortitsiartulersimapput **Baffinland Mary Riverimi saviminissarsiorfimmu** umiarsuit sikunillu aserorterutit angala-sarnerannik pissuteqartumik. Suleqatigiissitat isumaqatigiipput Eclipse Soundimi ataatsimoortukkuutaat ikiliartornerat inuit sunniutaasa annertunerulernerisa sunniutilereersimanerannik pissuteqartoq, tamannalu pillugu sumiiffiup tamatuma qilalukkat qernertanik qimanneqarnissaa ilimanaateqartoq. Sunniutit sumiiffimmu tassungaannaq killeqarnaviarunangillat, umiarsuimmi Baffinip Ikerani killeqarfiit pitarlugit ingerlasassammata Qimusseriarsuarmi qilalukkat qernertat ataatsimoortut amerlanngitsunnguit najugannaavat ilanngunneqartussaavoq. Eclipse Soundimi qilalukkat qernertat ikiliartulersimassagaluarpata naliliisarnerit ingerlaavartut akulikinnerusumik nutarterneqartariaqarput pisarineqartartut nungusaataanngitsumik amerlassuseqaannarnissaat qularnaarumallugu.

Aqutsineq pillugu siunnersuut: *Kalaallit Nunaata kita kiisalu Canadap kangisissortaa*

Kalaallit Nunaata kitaani qilalukkat qernertat amerliartornissaanut ilimanassuseq 70%-imiiginnaqqullugu *kiisalu Canadap kangiani* qilalukkat qernertat amerliartoqqilernissaannut ilimanassuseq 80%-imiiginnaqqullugu naliliinermi ukiumut pisassat inassutigineqarput, taakkunani piniarfiit akornanni pisat agguataarsimanerat apeqqutaasassaaq. Upernavimmi pisarineqarsinnaasutut akuerisat amerlassusii aallaavigalugit piniarfinni tamani pisassiissutissatut pitsaanerpaatut periarfissaasutut isigineqartut allat (quleriiaani 01, 02 il.il.) Suleqatigiissitanit inassutigineqarput (tabel 2):

Piniarfik (ukiup ilaa)	Ataatsimoor tut piniarfigine qartut*	S&L	Pisassiissutigineqarsinnaasut allat														
			O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11	O12	O13	O14	O15
Etah	SS,JS	0.05	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38
Qaanaaq	IB	0.05	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	55	55	55	55	55
Grise Fjord (Sp= upernaqaq)	JS,SS,IB,SI	0.23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grise Fjord (Su = aasaq)	JS	0.23	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
Grise Fjord (Fa = ukiaq)	JS,SS,IB,SI	0.23	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Upernavik	MB	0.15	0	2	3	5	7	9	10	12	14	16	17	19	21	23	24
Uummannaq	MB,Al,ES,SI, SS,JS,IB,EB	0.3	123	108	100	100	85	85	69	54	38	46	31	31	15	15	0
Qeqertarsuup Tunua	MB,Al,ES,SI, SS,JS,IB,EB	0.3	54	54	46	38	38	31	31	31	15	15	8	8	0	0	0
CCA (Sp=upernaqaq)	SI,Al,ES	0.09	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
CCA (Su=aasaq)	SI,Al,ES	0.09	130	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133
CCA (Fa=ukiaq)	SI,Al,ES	0.09	69	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Arctic Bay (Sp=upernaqaq)	Al,ES	0.35	31	31	31	31	31	32	32	33	33	33	33	33	33	34	34
Arctic Bay (Su=aasaq)	Al,ES	0.35	76	76	76	76	76	79	79	80	80	80	80	82	82	84	84
Arctic Bay (Fa=ukiaq)	Al,ES,SI	0.35	44	44	44	44	44	46	46	47	47	47	47	48	48	49	49
Pond Inlet (Sp=upernaqaq)	ES,Al,SI,JS, IB,EB	0.15	29	29	30	30	30	31	31	31	31	33	33	34	34	34	34
Pond Inlet (Sp=upernaqaq)	ES,Al	0.15	61	61	63	64	64	66	66	66	66	70	70	71	71	71	71
Pond Inlet (Fa=ukiaq)	ES,Al,SI,JS, IB,EB	0.15	58	58	60	62	62	63	63	63	67	67	69	69	69	69	69
BIC (Sp=upernaqaq)	EB,SI,ES,Al, JS,IB	0.23	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
BIC (Su=aasaq)	EB	0.23	47	48	48	48	48	48	48	48	50	50	50	50	50	50	50
BIC (Fa=ukiaq)	EB,SI,ES,Al, JS,IB	0.23	85	88	88	88	88	88	88	88	90	90	90	90	90	90	90
BIS (Sp=upernaqaq)	EB,SI,ES,Al	0.23	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
BIS (Su=aasaq)	EB	0.23	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
BIS (Fa=ukiaq)	EB,SI,ES,Al	0.23	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
BIS (Wi=ukioq)	EB,SI,ES,Al	0.23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Sumiiffinni piniarfiusuni amerlanerni ataatsimoortukkuutaat akuleriissat piniarfigineqartarput, aasisarfiit pisaqarfiunerpaasartut siulliullugit taaneqarput, ataatsimoortukkutaat tamaaneeratarsinnaasut kisiannili ilimanaateqanngitsut qasertuupput. Ataatsimoortukkuutaat killiffii aamma ataatsimoortukkuutaanit tamanit piniarfiusut tassaapput (tabel 3):

Ataatsimoortut	2022 Missingiut maillugu amerlassusii (CI)	Missingiummi allanngoriartor neri	Missingiut malillugu ataatsimoortut killiffiat**	Piniarfiit
Smith Sound (SS)	16,300 (5,510-44,500)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Etah, Grise Fjord, Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua
Jones Sound (JS)	12,700 (6,790-23,900)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Etah, Grise Fjord, Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua, Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Inglefield Bredning (IB)	2,630 (1,640-3,940)	Ikiliartortut	Ikilisimaqisut	Qaanaaq, Grise Fjord (upernaakkut ukiakkullu), Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua, Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Qimussersiaarsuaq (MB)	1,250 (412-2,730)	Ikiliartortut	Ikilisimaqisut	Upernavik, Qeqertarsuup Tunua, Uummannaq

Somerset Island (SI)	45,500 (32,100-67,500)	Amerliartortut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Canadap issittortaata qiterpasissua, Uummaanaq, Qeqertarsuup Tunua, Arctic Bay (upernaakkut ukiakkullu), Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup kujasinnerusortaa (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Grise Fjord (upernaakkut ukiakkullu)
Admiralty Inlet (AI)	19,400 (14,800-24,700)	Ikiliartortut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Arctic Bay, Pond Inlet, Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Baffin Island South (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Qeqertarsuup Tunua, Uummaanaq, Canadap Issittortaata qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Eclipse Sound (ES)	11,400 (8,530-15,100)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Pond Inlet, Qeqertarsuup Tunua, Arctic Bay, Canadap issittortaata qiterpasissua, Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup kujasinnerusortaa (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Uummaanaq
Qeqertaaluup kangisinnerusortaa (EB)	10,600 (6,760-16,500)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Qeqertaaluup qiterpasissua, Qeqertaaluup kujasinnerusortaa

** Assut ikilisimasut tassaatinneqarpoq (2022-imi amerlassusii agguaqatigiissitat)/(piniartoqartinnagu pissutsit taamaaginnartillugit ataatsimoortut aalaakkaasumik amerlassuseqarnerat) < 60%.

Inassuteqaatit ilassutaasut:

Qilalukkat qernertat

Nungutsaaliuineq aqutsinerlu pillugit inassuteqaatit nutaat

- Uttuusiaq imaluunniit inunnit piliaanngitsumik toqujunnartunik naliliinerit tunngavigalugit nungusaataanngitsumik qilalukkanik qernertanik piniarneq pillugu Canadap sumiissusi-liinermut uttuusiasaa. Uttuusiamik tunngaveqarluni missingiisoqarnissaa inassutigineqarpoq tamatumuunakkut Kalaallit Nunaanni pisassatut inassuteqaatinut sanilliussisoqarsinnaa-nissaa tassuunakkut qularnaarneqassammat.
- Angissusii pillugit paasissutissanik katersineq misissugassanillu tigooraaneq (soorlu orsuanit, mattaanit, kinguaassiutaanit misissugassanik tigusingeq, illaaqarnerannik, arnavissat immo-qarnerinik nalunaarutit).

Ilisimatusarnikkut misissuinissanik nutaanik inassuteqaatit

- Smith Sundip qilalugai qernertat qanoq katitigaanersut amerlatiginersullu paasiumallugu ilisimatusarnikkut misissuisoqaqqittariaqarpoq.
- Pisassiissutissanik naatsorsuineri ataatsimoortukkuutaat akornanni nuttartarnerup qanoq qilalugaqatigiinnut qernertanut ikittuinnartut avinngarusimasunulluunniit qanoq sunniute-qarnissaat paasiumallugu misikkarissusermik misissueqqissaartoqartariaqarpoq.
- Qimusseriarsuarmi kiisalu Inglefield Bredningimi piaarnerpaamik nutaamik misissuisoqar-tariaqarpoq qilalukkat ataatsimoortukkuutaat tamaaniittut ilungersunartumik inissisimanerat pissutigalugu.
- Baffinip Ikerata qilalugaasa qernertat ataatsimoortut assigiinngitsukkuutaat immik-kuussusiinik paasiniaanissamut naammattumik timip sananeqaataanik (gen) ilisimasaqartoqalersimanersoq paasiniartariaqarpoq (soorlu Tunumi taamaaliortoqarsi-masoq).

Qilalukkat qaqortat

Qilalukkat qaqortat pillugit nutaanik inassuteqaasiortoqarsimanngilaq taakku Suleqatigiissitap attaveqaatit atorlugit 2020-mi ataatsimiinnerani nutarterneqarsimanerat pissutigalugu.

Silap pissusiata allanngornerata Kalaallit Nunaata kitaani Pikialasorsuarmilu qilalukkanut qaqortanut sunniutai Cumberland Soundimi najugannaavisa annaaneqarnissaanik eqqoriaaviusut Suleqatigiissitamit misissorneqarput. Qilalukkat qernertat assigalugit silap pissusianut qilalukkallu

amerlassusiisa allanngorarnerannut tunngasut ilisimaneqanngillat, kiisalu siammasissusiisa allanngoriartornerat paasilerorumallugu qilalukkat qaortat nuttarneri nutaat malinnaavigineqartariaqarlutik.

Qilalukkat qaortat pillugit Nungutsaaliuinnermut Aqutsinermullu siusinnerusukkut inassuteqaataasimasut erseqqissaqqinneqarput:

- Ukiup ilaani piniaqqusiunnaarnerit tulluittut piviusunngortinneqassapput:
 - Avannaani (Uummannaq, Upernavik, Savissivik): juunimimit aggustimut
 - Qeqertarsuup Tunuani juunimiit oktobarimut
 - Kujasinnerusumi (Kangaatsiap kujataani): maajimiit oktobarimut
- Avannarpasissutsip 65°N kujataani qaqugukkulluunniit qilalukkanik qaortanik piniartoqas-sanngilaq. Piniaqqusinnginnerup taassuma iluaqutaassusiata misissuiffiqeqinneqarnissaanik MCC-ip kissaata Suleqatigiissitanit itigartinneqarpoq, tamatumanilu tunngavilersuutigine-qarpoq Kalaallit Nunaata kujasinnerusortaanit annertuneroqisumik imaatigut angallaffiusumi qilalukkat qaortat amerliartortarnerat takuneqartareermat aammalu 1920-ikkunni kiatsinneranut assingusumik pisoqarnerani najortakkaminnik allannguineranni qilalukkat qaortat amerlanaarlugit pisarineqartarnerat takuneqartareermat. Maluginiakkat tamakku taama matoqqatitsinermut tunngavilersuutissatut naammapput.

Nungutsaaliuinnermut aqutsinermullu inassuteqaatit nutaat

- Angissusii pillugit paasissutissanik katersineq misissugassanillu tigooraaneq (soorlu orsuanit, mattaanit, kinguaassiutaanit misissugassanit tigusineq, illaaqarnerannik, arnavissat immoqarnerinik nalunaarutit, kigutaalu).

Qilalukkat qaortat pillugit misissuinissanik siusinnerusukkut inassuteqaataasut erseqqissaqqinneqarput:

- Issittup avannaarsuani qilalukkat qaortat misissuiffiqineqarnerat
- Paasissutissat Canadamit pissarsiarineqarsinnaasut eqqarsaatigalugit qilalukkanik qaortanik naliliinnermut uuttuusiq nutarterlugu.
- Qaanaami ukiakkut piniarnermit misissugassanik tigooraanerit ajornarunnaarpata ataatsimoortukkuutaat sumut atasuunerinik paasiniaasinnaajumalluni geninik misissuisoqassaaq.
- Nordhave-p qilalugaasa qaortat aasisarfiinik ukiullu ingerlanerani nuttartarnerinik kiisalu siammasissusiinik aalajangiinerit.

Ilisimatusarnissamut inassuteqaatit nutaat

- timimikkut atortui (gen) pillugit paasissutissat aamma / imaluunniit timaasa akui pillugit paasissutissat ataatsimoortukkuutaat nutaajunerinik imaluunniit ataatsimoortukkuutaat pioreersut kattussuunnerinik takutitsiviusinnaasut pissarsiarineqartariaqarput.
- Timimikkut atortuinik (gen) misissueqqissaarnerit Igloolimmit Taloyoak-imiillu misissugassanit tigooqqakkat atorlugit misissueqqissaartoqarsinnaavoq.

Inassuteqaatit ilassutaat: Ataatsimoortukkuutaat ikittunut

Ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat aqunneqarnerini toqqammavinnik aallaaveqarluni suleriaaseqartarnissaa Suleqatigiissitanittaag eqqartorneqarpoq. Mattallit mikisut puisikkullu aqunneqarneranni toqqammaviit tulluittut NAMMCO-mit akuersissutigineqarnissaat inassutigineqarpoq:

1. Inunnit ilanngartorneqartigatik, akornusersorneqartigatik, nerisassaminnullu pilerngusseqateqartigatik amerliartoratillu ikiliartunngiffiminniit ajornanngippat 60 %-imik amerlane-rujaanarnissaat imaluunniit amerlassuseqaqilernissaat anguniarlugu nungutsaaliuinikkut iliuuseqartoqartariaqarpoq.
2. Ataatsimoortukkuutaat 60% inulerlugu ikilimasut piffissap naammaginnartumik sivisussusillup ingerlanerani 60%-inut qaffaqqinnissaat anguniarlugu aqunneqartariaqarput.

3. Ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat (1000 inorlugit amerlassusillit imaluunniit arnavissat piaqqiorsinnaasut 400 inorlugit amerlassusillit) ikittuinnaareernertik pissutigalugu illersugaaner at annertunerusariaqarpoq, tassa timimikkut atortui (gen) assigiinngissitaarnertik annaasinnaagamikku, katitigaanermikkut avatangiisillu allannguutaanit eqqugaanissamut qaninnerusaramik soorlu pisunik ajunaarnersuartut ittunik eqqugaanermut, amerliartoqqilersinnaanermut periarfissaqannginnerulertaramik, kiisalu aqutsinermi nalornissutaasunit navianartorsiortinneqaqqajaanersaramik, soorlu kivisoortit (pissatat) nalunaarutiginngitsuukkallu eqqarsaatigalugit. Amerliartoqqilersinnaaqqullugit kiisalu nungutaavinnissaannut ulorianartoq pinngitsoorumallugu ataatsimoortukkuutaanik ikittuinnarnik aqutsinermi pissutsit tamakku isiginiarneqartariaqarput. Paasissutissat aallaavigalugit naliliinikkut piniarneq nungusaataanngitsoq inassutigineqarsinnaanngortinnagu ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat piniarneqarnermut tamakkiisumik illersorneqartariaqarput.
4. Aqutsineq pillugu aalajangiinerit ilisimatuussutsikkut paasissutissanik, piniartut atuisullu paasissutissaataannik takusaannillu ilaqarsinnaasunik, tunngaveqartariaqarput.
5. Ilisimatuussutsikkut ilisimasat amigaraangata mianersuussineq annertuumik atorneqartariaqarpoq, pingaartumik ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat eqqarsaatigalugit. Ikiliartoqqiinnarnissaat imaluunniit nungutaavinnissaat pinngitsoorumallugu ilisimatuussutsikkut ilisimasat amigarnerat iliuuseqarnissamik kinguartitsinermut tunngavilersuutaasassanngilaq. Nalornissutit amerlanerutillugit mianersuussinissaq sulii annertunerusariaqarpoq.
6. Ataatsimoortukkuutaat ingerlalluarnata nalinga ikilisaqqinnermi nungutsinermiluunniit aningaasatigut pissarsiassanit annerujussuunera eqqarsaatigalugit ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat ikilerujussuarsimasulluunniit amerliartoqqilernissaannik kinguartitsinermut pinngitsoortitsinermulluunniit aningaasarsiornikkut isumakuluutit pissutaasariaqanngillat.
7. Ataatsimoortukkuutaat ikilerujussuarsimasut imaluunniit ataatsimoortukkutaat ikittuinnaat amerliartortinniarneqarneranni piniarneqarunnaarnerisa kisimi naammannginnera paasilluarlugu aqutsinikkut allanik iliuuseqartoqartariaqarpoq, soorlu najugannaavinik pingaarutilinnik illersugaalersitsisoqartassaaq, soorlu piniarfiujunnaarlugit, aalisarfiujunnaarlugit kiisalu imaatigut angallaviujunnaarlugit illersorneqarnissaat eqqarsaatigisariaqarpoq.